

Tas Latweefchu draugs.

1841. 17 April.

16ta lappa.

Jaunas sinas.

Is Peterburgs. (13ta Apr.) 16ta April, pulksten' 8 no rihta, no Peterburgs ziffadelles walneem pee; leeli gabali tiks ischauti wisseem pilfatneekem par sinu, ka tanni deenâ augsti zeeniga Keisera wezzakajs dehts, tas krohna manti-neeks, zesarewitsch un leelwirsts Alekfander Nikolaijewitsch tikschohc falaulahcs ar to leelwirsteni Maria Alekfandrowna.

Is Rihges. (15ta April.) Wakkar wakkarâ muhsu leels tiles palikke gattaws.

Is Sprantschu semmes. Arohdahs gan pasaulê tahdi zilweki, kas mahk pasazziht, kurrâ weetâ laukâ warr uhdni useet; bet wiini tohti retti un drihs wiffi ar sawu skunsti neganti leelijahs. Taggad eeksch Ehrol-apriinka (raksti: Herault) dshwo wihrs no mahzicaju kahrtas, Palamelle ar wahrdu, tas arri scho skunsti proht un tur no muishas us muishu brauz, kur ween muishneeki winnu aizina, lai teem palihds uhdni tur dabuht, kur lihds schim truhke; un raug, bes wiffas augst-prahribas un naudas-kahribas winsch eet un teem ar ween riktiigi tahs uhdens weetas rahda; jo winsch gruntigi irr mahzijeas, kâ uhdens semmes ap-pakshâ tekk un kâ tas semmes stuhris isfkattahs, kur uhdens klahr. Woi muhsu widdû ne arri tahdi wihri? —

- Darburullis pa mehnescheem; jeb mahziba, kahdi darbi fainneekem ar sawu faimi ifkatrâ mehnesf pehz kahrtas ja-strahda.

April mehnesi.

(Veidsama dalka.)

Sehtas taggad pee laika ja-taifa. Skahde gan, ka zittâs mallâs muhsu sem-mê tas eeraddums, ifgaddâ jaunas sehtas taifihc. Kam grihbahs sawâ dshwofschamâ us preekschu tiks, tam tâ mahzifim labbakas sehtas saweem dahrssem gahdaht. Samekle labbu teefu to baltu ehrlschku, ko mahzifki: Weilsdorn sawz, isrohcs tohs ar wiffahm saknehm un stahdi ap dahrsu, jeb kur tik ween sehtas waijaga. Zittâ pawassarâ scha mehnescha beigâs tohs nozehrt lihds semmei; wiini drihs ataugis un schihcs ataugas ifgaddâ pa wirfu labbi nopuzze ar dahrsneeka schkehri. No teem tew zeltees sehta, kas ilgôs gaddôs pastahwehs un kurrâi ne kahds lohps ne warrehs zauri lihst. Arri no sehklahm tohs warr audseht: schahs tuhlin Oktobera mehnesi, kad gattawas, warr seht un nahkofschâ gaddâ Mai meh-

nefti tahs usnahfs; jeb: isroh; ruddeni grahwjus pehdas dsikkumâ un tur nah-kamâ April mehnefti eelez tohs graudus $1\frac{1}{2}$ pehdas weenu no ohtra, $1\frac{1}{2}$ pehdas apberx ar semmi un faufâ laifâ apleij. —

Suhdi taggad weddami us dahrseem un arri us tihromeem, kamehr wehl pawalla. Bet tas ja=sinn, ka gohwju suhdi derrigi preefsch faufu un wahju semmi; aitu un kasu suhdi preefsch miklu un aukstu semmi, jo tee irr trekni un karsti; sirgu suhdi irr karsti un wahji, un arri geld preefsch aukstu un miklu semmi. Tomehr ja tee lezzekts bruhketi un pa waffaru tsehuppâ gullejuschi, tad tohs arri us zeetaku un stipraku semmi warr likt, kas zaur teem paliks irdena. Zuhku suhdi irr pa wiffam auksti, tee derr preefsch lohti karstu un stipru semmi; til ween sahles labpracht aug ar wiinneem suhdota semmê. — Ballofchu suhdi ar zittu putnu suhdeem kohpâ effoht lohti derrigi, kad tohs tà fataifa: nemm weenu dalku ballofchu, ohtru dalku zittu putnu suhdu un trefchu dalku kalku; schohs faberx kahdâ dohbê un pa waffaru allasch aplaisti ar gohwju woi dubtu wirzi, allasch ismaifidamis. Ruddeni tohs taifi gabbalds un ischahwe pa seemu. Nahkofchâ pawaffarâ tohs gabbalus fagruid smalki un ar scheem suhdo wiff labbaki ptawas, abholiau tihrumu un augtu kohkus. Zeiz, ka 1 wesums schahdu suhdu til pat geldoht, kâ 20 wesumi lohpu suhdu.

Ro Fehka= woi faknu=dahrsâ pagahjuschâ mehnefti faltuma deht ne warreja darriht, tas taggad bes kaweschanas darrams. Schinni mehnefti ihpafchi ja=fehji bischu=sahles un zittas tahdas, kas pee ahrstefchanas derr un pirmak lezzeklt ja=fehji. Paschâ dahrsâ, kad semme peeklahjigi gattawa taifita, ja=dehsta firni, spinnafschi, rukki, mohres, beetes, ziggores un t. j. pr. — Arri fehlineekus taggad waijag' dahrsâ dehstiht, bet tee ar sawadeem stakteem ja=apleek un wakkarôs ja=apfedf. Stahdu lezzekti pee filta gaisa pa deenu walkâ ja=turr' un ja=aplaista. — Scha mehnescha gallâ warr arri stahdiht fihpolus un kartup-petus. Ja gribbi leelus fihpolus audseht, tad to fehllu pa seemu kalte us kurrinamu krahni, kamehr gan drihs fashuhst; kad tohs nu pawaffarâ stahdifi, tad wiini gan stohbrus ne dsihf, bet semmê til leeli isaugs, ka weens pais mahzjnu fwers. Sihpoli mihle treknu semmi, un kad tohs dehsta, tad naw pa wiffam semmê eefschâ dehstami, bet tà, ka afnu pufte paleek plikka. Scho plikkumu fedf tahdâ wihfê, ka pa wirfu nokaisa kahru ar labbi fatruhdejufcheem suhdeem. — Kartuppeli stahdami tahdâ semmê, kas weegla, smiltaina, ar labbi fatruhdejufcheem suhdeem suhdota un 2 reis arta un noezzeta. Preefsch stahdifechanas tee widdeji kartuppeli irr labbaki un kas jau dihgufchi. Ja appafsch arkla stahda, tad tiffai ik trefchâ waggâ mettami $1\frac{1}{2}$ pehdas zits no zitta. Kad kartuppeli jau pirksta garruma usnahkuschi, tad ar semmi ja=apfitt, prohti, weena wagga ja=are us preefschu un ohtra atpakat un pehzak' ar schippeli tahs smiltis us kartuppeteem ja=peefitt. Arri no fehklas warr kartuppelus audsinahf. Kad wiinneem tee seedu pumpuri pilni peeaugufchi, tad tee ja=salaffa un ittin faufâ weetâ ja=pakare schahweht lihds Februar mehnescha beigahm. Tad tee ja=safpaida un til ilgi ja=masga, kamehr tahs fehklas atschkerrahs. Schahs us pelleku papihri isberemas un schahwejamas un tad Merz mehnescha eefahkumâ fastês appafsch glahfchu lohgeem, kahdu $\frac{1}{3}$ tuklu dsilli eefehjamas, prohti rindês,

furre weena no ohtras atstahw 10 tulkus. Tahs starpas allasch ja=apleij un kad stahdini jau pasteepufchees, tad zitta spehzigia semme ja=peedohd. Naw ja=ais-mirst brihscheem wehdinah, kad labs gaifs. Kad laifs pahrstahdiht, tad pa-preeksch ja=apleij, ka labbaki warr iswille ahrâ un ta semme, kurrâ ja=dehsta, ar labbi sapuüfcheem fuhdeem ja=fuhdo. Ja=dehsta labbâs padfittâs bedrites pehz rindes 12 tulkus weenu no ohtra. Rindu starpa lai paleef 4 pehdas platta. Tik ko tee stahdi pa=aug, tad tee ja=apberx ar semmi, bet tà, ka stahda gals paleef redsams. Sawâ laikâ no katra dehsta dabbusi 1 mahrziau kartuppetu un schohs ohtrâ gaddâ stahdi drohschi, tad redsefi, ka smeekigakus augtus dabbusi, ne kâ no wezzahm fehflahm. — Kad dahrsa=semme pa treknu, tad labbak' kartuppelus stahdi tihrumôs, jo wairak, jo labbak'. — Treknu dahrsa=semmi warri pahrlabboht, kad to fuhdo ar sirgu fuhdeem, dihka dubleem un fatruhdejufschahm skaidahm. —

Kohku=dahrsâ, kad jau wairs ne falst, warr kohkus atsegt un, kad kneegs nokuffis, zekus tihriht. Wehl arri warr pohsteht, laulah un sarrinus pohteschamai greest. Jauni kohzini ja=seen pee meetineem un wezzas faites ja=mett nohst, lai kohzini dabbu wakkigi breest. Wehl warr wissadus kohkus dehstih. — Ja kahds kohks no falla maitahs, tad usmaifi to semmi pee faknes un fuhdo; grees winnam daschus sarrinus nohst, wiss'wairak augtu=nessejus, lai atkal jaunus sah' dsih. Schahda dseedinaschana labbi isdohdahs, sewischki pee semin' rumpigeem kohkeem. Taggad arri kappuru perrekli deldejami, ja wehl kur atroh-dahs un awenu krumi no pehrnejeem nokaltuscheem stohbreem tihrami un ap-graisami.

Bischu=dahrsâ barro tahs bittes, kam ehdamajs truhst un fargi bittes no laupitajahm; aistaisi tahm, ko aplaupa, wissus tohs zaurumus, bes kurkeem warr istift, un ja winnas laupitajahm pretti ne turrahs, ta dehl ka wahjas, tad gahda winnahm wairak faines, ar zittu wahju saweenodams, bet ja tahs laupitajas tawâ paschâ dahrsâ, tad pahrmainsi winnu weetas tà, ka tahs aplaupitas nah' winnu weetâ un winnas to aplaupitu weetâ. Ja aplaupitahm mahtite truhst, tad eelez tahm behrnu schuhhaus no zittahm, lai sew mahtiti isper. — Taisi fillites, kur bittes warr dsert. Schahdas fillites tulli dsittas ja=taija no nomalka us 4trahm 3 pehdu augstahm kahjahm; eeleij tur ikrihtôs prischu uhdeni un eelez skaidinas moi tihras fuhnas eekschâ, kur bittes dm dserroht peekertees

Preeksch sirneem schahpuri taggad pee laika ja=apghda.

Uppineem maikstes peesprauschamas, kad tee jau kahdus pahri sprihschus irr augufchi. Uppinu=dahrsâ tahdâ weetâ eetaifams, kur seemela, wakkara un rihtena wehjsch ne aismem un kur uhdens ne guk wirfû, labbâ spehzigâ semme. Ruddeni ta semme usrohama, ar zuhku fuhdeem fuhdojama un sataifama. Merg mehnesi ja=istaija appalas, 2 pehdu dsittas dohbess un tur katrâ 7 stahdi ja=eedehta 2 tulkus eeksch fuhdeem; weens stahds nah' paschâ widdû un tee zitti apfahre weenadâ tahlumâ zits no zitta. Nu tahs dohbess ar tahdeem fuhdeem peeberramas, kas krahti no dihku dubleem, gluhda, fatruhdejufscheem welleneem un semmes, bet tomehr tà, ka pa 2 tukkeem paleef semmak' pah' zittu semmi. Schahdâ dohbê moi aprinkî pirinâ gaddâ ja=sprausch 2 maikstes, assi garras, un

pee katras ja=seen 3 dehsti, kad tee jau pasteepufchees. Pirmâ gaddâ ta semme 2 reis uskappajama, Mai un August mehnesi. Ohtrâ gaddâ to dahrsu ne waijaga fuhdoht, bet wassarâ stiprakas maikstes ja=peesprausch, ruddent semme ja=usrohê un zittôs gaddôs ja=fuhdo ar tahdeem fuhdeem, kas pufse lohpu fuhdi un pufse semmes, kahdu gaddu lohpa puifchi; arri ik pawassarâ faknes ja=tih-ra; fur kahda wairs ne geld, zitta ja=eedeht, wezzas stihgas lihds ohtram loh-zeklam ja=nogreesch, augohê ataugas allasch ja=nopuzze noht un tik 2 karrâ weetâ ja=atstahj, fo warr buht zittâ weetâ waijadsehs. No ohtra gadda fahfoht ik karrâ zittâ semme pa 3 reisehm ja=uskappa, prohti, Mai, Juni un Juli mehnesi. — Jk pa 10 woi 12 gaddeem appini pa jaunu ja=dehsti, no jauneem dehsteem. —

Tihrumu- jeb druwu-fohpschana schinnt mehnesi wiffnotat fahkama, fur semme jau apschuife. Wassarajas tihrumi tuhlin ja=arr, kad semme pa 10 tukkeem jau atkuffuse un apschuife.

Sehschanu arri jau us mehnescha gallu warr fahkt, kad laiks filts; Jurga meeschi taggad sehjami, widdejâ semmê. — Gudri semmes-fohpeji jau fenn panahfusch, ka wiffu, kas sawus augtus nefs us semmi, buhs dehstihê woi feht jaunâ jeb augoschâ mehnesi, un kas sawus augtus turr' eefsch semmes, pilnâ mehnesi, jeb wezzâ pufse.

Kas sawâ dschwoschanâ gribb us preekschu tik un sawas dschwes preezatees, lai arri dehsta sakkumu- un mescha-fohkus fur tam brihw, few un saweem behrneem par labbu. Tê scho reis mahzifim, kâ zittus fohkus dehstihê. Schinnt mehnesi stahdi tahdus, no kahdeem stahdus dabbu, kâ behrsus, pihladschus, leepas, apfes, wihtolus un t. j. pr. Behrsi un pihladschi wiffadu semmi par labbu nemm, tomehr mikla smilts semme teem labbaki patihk. Winni ja-stahda 4 — 5 pehdas weens no ohtra. Leepas irr diwejadas, prohti, wassaras-un seemas-leepa. Wassaras-leepa ta labbaka un mihto mehrene semmi. Upfa un wihtols arri wiffur aug' un lehti dehstami. Wihtola sarrus warr nemt, kas 10 pehdas garrî un 2 woi 3 tukkus resni, wiffus sarrus nogreest un 2 pehdas dsiki eefsch zauruma eedehtihê. Leekas atwassas allasch ja=nogreesch.

Sweijoschana arri taggad deesgan labba.

⚡ Tahs zittas mahzibas: pahr labbibas malschanu un lohpu-fohpschanu, pahr mah-jas-putneem un buhweschanu, pahr fuhdu krahschanu, uhdens nolaischanu un kas wehl wehrâ ja=leek, paleek arri wehl taggad spehâ, kâ tahs pagahfuschôs mehneschôs jau isteiktas.

U. L.

(14tai lappai bija pawaddons no puffbohgena, fur atraddahs: 1) Diwas jaunâs sinas; weena pahr teem kristigeem laudin, fo tee pagani Madagaskara fallâ gauschi waija, un ohtra, ka jauna Indijeru atraitne few deewekkeem par uppuri lifke fadest-nahê. 2) Peez kristigas, daschadas pamahzifichanas; un 3) Perschlini us ewangeliumeem. — 15tai un arri schai 16tai lappai pawaddons no puffbohgena, un tur eefschâ: Stahsti, kâ gahjis ar to kristigu tizzibu no Apustuku laikeem lihds taggad. Pirma laika ima nodaka, fahkams un widdus gabbals.)

Brihw drikkêht. No Widsemmes General-gubbernementes pufses: Dr. C. E. Napieresh.

Latweefchu drauga

p a w a d d o n s

pee N° 16.

17 April 1841.

S t a h s t i,

gabjīs pasaulē ar fristigu tizzibu no Apustuku laikeem lihds taggad.

1 m a j s l a i f s.

No pirmeem waffaras fwehtkeem lihds Keiseram Konstantin.

(No 33fcha gadda lihds 32tam veh; Kristus-peedsimfchanas.)

1 m a n o b a l l a.

Rā bijis pa paschu Apustuku deenahm.

(Widdus gabbals.)

Pahwuls dabjuja brihw, few eefsch Rohmas pilssehtas kahdu istabu ihreht, un tur us sawu rohku dšihwoht, kamehr eefsch winna teefas/leetas flaidrs spreedums nahkfoht, bet winnam bes mitteschanas bija ja-stahw appaksch kahda karrawihra, kas winnu fargaja, un ar ko winsch kohpā ar kehdi bija peeeflehts. Bet schis winnam ne mas ne leedse, sawu Apustula ammatu, kaut gan dseltes, tatschu drohschi ar wahrdeem un raksteem isdarriht. Lihds pascha Keisera pilli atskanneja waloda pahw tahm mahzibahm, ko winsch sawā kluffā zeetumā fluddinaja, un daschi no Keisera pilsstaudim zaur Deewa schehlastibu tikke pee greesti pee to pulzinu Jesus mahzeklu eefsch Rohmas. Ja winnam tē buhtu bijis brihw apkahrt staigahrt, tad laikam winnam drihs arri buhtu aisleegusch, tik drohschi mahziht; bet nu winnam bes bailehm palahwe runnaht, zif grihbhoht; jo no ta nabbaga wihra eefsch zeetuma ne weens ne bihjahs.

Kad nu Pahwuls diwus gaddus eefsch Rohmas bijis zeetumā, un pascha Keisera preefschā aisbildinajees, tad winnu atlaide par brihwu; bet kā? to mehš ne sinnam. Nu gan sawu zeklu buhs usuehmees us Spaneru semmi, kurr jau fenn bija dohmajis eet (Reem. 15, 23). To mums irr stahstijis weens no Apustula Pehtera mahzekteem, wahrda Klemens no Rohmas. Utraddahs, arri ohtrā gaddu simtent jau labbi leels pulks fristitu zilweku eefsch Spaneru semmes. No turrenes Pahwuls atpakka eedams nahze us to fallu Kreta, kur winsch sawu darba beedri Titus likke palikt, ka schis tur eefsch tahm jaunahm fristigahm draudsehm wiffu eetaisitu un fagahdatu, kas wajadseja (Tit. 1, 5). Pehzlaikā mehš winnu useemam eefsch Nikopolis pee Illiries semmes rohbescheem, kur winsch jau agraki to ewangeliumu bija fluddinajis (Reem. 15, 17-19); un heidsoht winsch atkal nahze us Rohmu, no kurrenes winsch sawam draugam Timoteiufam to ohtru grahmatu rakstija, un kur kā wezzi stahsti fluddina, tas Keisers Nero winnam ar sohini likke galwu nozirst (67tā gaddā pehz Kristus-peedsimfchanas). — Kur winsch pats ne warreja woi peehtuht, woi ilgaki palikt, tur winsch sawā weeta ezehle zittus wihrus (Apust. darb. 14, 23), kurreem winsch papreefsch wiffas wajadsigas leetas gruntigi bija eemahzijs. Juhs gan jau pasihsteet tohs Deewa wihrus Barnabas, Silas, Markus, Lufkas, Timoteiis, Titus un wehl zittus. Us tahdu wihsi schis leels Apustuls,

brühscheem eeksch Antiökies, brühscheem eeksch Ewesus, zittu reis eeksch Korintes, un zittu reis eeksch Rohmas dñhwodams, bes mitteschanas publejahs to Deewa fehflu arri tannis pilssehtas un semmès wissapkahrt isseht, tà ka wüsch, tà falkoht teem zitteem Apustuteem blakkam, pehz skaidras pateesibas warreja teikt: »es esmu wairak strahdajis, ne ka tee wiffi. (1 Kor. 15, 10).

Un tok arri schee pa to laiku rofhas ne buhs likkuschí klehpi. Lai nu gan fwehti raksti mums no wünu darbeem ne tik dauds un tik plaschas sinnas fluddina, ka no Pahwuka strahdaschanas, tatschu wüni to gohdu gan buhs pelnijuschí, ka meh's tè wehl weenreis pehz wüneem stattamees. — Peh'teri sawá laiká tas Kungs Jesus bija isredsejis, lai tà patt Zuhdu ka pagamu starpá eesahktu to preezas mahzibu fluddinaht, un kamehr tee Apustukt wehl bija Jerusalemè, tamehr wüsch arri pats pirmajs pee wahrda bija. Pehzlaiká wüsch mahzija teem Zuhdeem, kas pa Sibiries un Mas-Ahsies semmi bija iskliduschí. Tad wüsch arri kahdu brühdí bija eeksch wezzas Babbilon-pilssehtas, fur deesgan leela kristiga draudse ap wünu sapulzejahs. Beidsoht, ka stahsta, wüsch effoht nahzis us Rohmu un tur tizzis peenaglohts pee krussta stabba. — Jehkabs, Zebedesusa dehls, ka juns jau sinnam's, eeksch Jerusalem's us Erohdusa pawehleschanu ar sohbeni tikke nokauts (Apust. darb. 12, 1 re.). Jehkabs, tas jaunaj's, arri weens no teem 12 Apustuteem, effoht, ka teiz, fewischki Spaneru semmè strahdajis; bet skaidras sinnas pah'r wünu meh's ne kahdas ne warram panahkt, jo tahs wezzas grahmatas, fur tahdas warretu atrast, tahs tohs stahstus no wüna fajanz ar teem no weena trescha Jehkaba, kas ap to laik' gan bissaps eeksch Jerusalem's bijis, tatschu ne no teem 12; bet Jesus pascha brah'lis. Schis irr tas, pah'r ko mums Pahwuls (1 Kor. 15, 7. Gal. 2, 9) un ta Apustutu darbu grahmata daschás weerás stahsta; un arri tas, kas to Jehkaba grahmatu jauná testamentè rakstijis, tà ka wüna meesigs brah'lis Zuhdas to Zuhdasa grahmatu. Jesus pascha brah'lis buhdams, wüsch pee tahm kristigahm draudsehm stahweja leelá gohdá, un wünu at sinne par »basnizas pihlari«; tà patt wünu arri nosauze ar to gohdawahrdu: »tas taisnajs«. 33 gaddus tai kristigai draudsei eeksch Jerusalem's par preekschneeku bijis, wüsch tur patt nomirre, sawu dñhwibu preeksch kristigas tizzibas nodohdams. — Pah'r to Apustutu Andreiju stahsta, ka wüsch tannis semmès ap melnu juhru to kristigu mahzibu effoht fluddinajis un gallá eeksch Pahtras pilssehtas Akahjas walsti to krussta-nahwi iszeetis. — Tas Apustuls Whilips, — tà wezzas sinnas stahsta; — effoht mahzijis eeksch Zih'ties un Wrihgies semmè un firmá wezzumá nomirris eeksch Thërapolis-pilssehtas. — Bartolomeüs un Tohmas effoht to sinnu pah'r Kristu aisneffuschí us Indijeru semmi: tà arri stahsta; bet ko ihsti sinnam, irr tas, ka wehl taggad eeksch Indijes, ihpafschí pa to juh'mallu, kam wahrds: Malabar, atrohdahs leelas kristigas draudses, kas pehz Tohmasa wahrda nosauzahs un leelahs, ka wünnas no paschu Apustutu laikeem. — Rá Matteüsam, Sihmanam no Rahnas, Zuhdasam Eaddeüsam un Matitihsam effoht klabjees un ko tee strahdajuschí, pah'r to ir ne weenu paschu skaidru sinnu ne warram fluddinaht; bet tik dauds gan drohschi tizzam, ka ikweens no wüneem pehz sawa spehka Jesus pawehleschanai buhs paklausijis, ko dewis, fazzidams: »Eita pa wiffu pasauli un fluddinajeet to preezas mahzibu wisseem laudim.«

Divi no Apustutu darba-beedreem, Markus un Lufkas, eeksch saweem raksteem mums irr stahstijuschí, ka effoht gahjis ar Jesu un ko wüsch pa sawu muhschu darrijis.

Matteüs, ta Kunga Apustuls, jau preeksch winneem un Jahnis driß peßz winneem lihdfigus stahstus irr usrakstijis. Kad tee Apustuli fewischki dauds pahr Kristu un winna schehligeem darbeem sawds spreddikds fluddinaja, tad sinname Juhdi un pagani, kas ne eeksch Juhdu semmes dshwoja, sahze waijaht: kas tad schis Jesus effoht bijis? kur un kad winsch dshwojis un ko winsch tad ihsten darrijis? — Winni sahze wehleht: ak kaut jel weens mums flaidri un weenteesigi stahstite, ka tas ar winnu ihsten bijis, kahdus brighnumus un zittus darbus winsch padarrijis un t. j. pr. Ta tad nu Matteüs, no swehta garra dshirs, usrakstija, ko pats bija redsejis un dsirdejis; ta arri Markus un Lufkas, no ta pascha garra flubbinati, atkal usrakstija, ko winni no ta Kunga Apustuleem bija isklaufijuschki; pirmajs sawus stahstus rakstijis laikam teem kristigeem laudim eeksch Rohmas par labbu, ohtrajs preeksch kahda wihra, Teowils wahrda. Bet to warram fazziht, ka schee swehti raksti wiffi dauds tuhstoscheem kristigeem zilwekeem wifsd laikds un wiffas weetas effoht par mahzibu un par eepreezinafchanu, jo tee wiffi teescham ne sinnatu, kur dabbut kahdu drohschu un flaidru sinnu pahr Jesu, ja tee mihli preezas-mahzitaji to ne buhtu tik gaischi usrakstijuschki. Tas pats Teowils, kam par labbu Lufkas sawu ewangeliumu usrakstijis, tas arri labprahht gribbeja sinnaht, ka pehzlaika, kad Jesus jau bija paaugstinahrs debbesis, effoht gahjis ar to kristigu tizzibu; tapeßz Lufkas preeksch winna arri sawu ohtru grahmata farakstija, kam wahrds: Apustutu darbi un kas lihd schai deenai neisflaitami dauds kristigas dwehfeles eelighsnojuse un stiprinajuse.

Tahm kristigahm draudsehm, pahr kurrahm mums schi Apustutu darbu grahmata stahsta, ka Apustuli paschi un fewischki Pahwuls winnas salaffijuschki un uszehlfuschki, tahm nu gan gauschi buhtu patizzis un arri teescham ittin par labbu bijis, kad tee Apustuli ar ween pee winnahm buhtu palikkuschki, bet tas ne ka ne warreja buht, jo jau wairak draudschu bija, ne ka Apustutu. Pahwukam retti kahda weeta wairak wallas bija, ne ka dehtiht; tad winnam jau bija dohtees prohjam un to jaunu dehti atstahht, ko niks gais un wehtra driß warreja isnihzinahht. Winsch arri ne wiffur ta ka eeksch Korintes atradde weenu muddru Apollusu, kas gahdaja schohs dehtus flazzinahht (1 Kor. 3, 6). Mihlam dahrsneekam firds tapeßz behdajahs, ka zitti winna dehti woi ne augtu lihki, woi ne tiktu zaur wehtru pa wiffam ispohtitt. Tadeht arri no tahuma labprahht gribbeja palihdseht, ka tee pa reisi augtu un jo deenas jo wairak stiprinatohs. Tahda prahht winsch daschahm draudsehm un dascheem zilwekeem rakstija sawas grahmatas, ar kurrahm winsch no tahs baggaribas sawas atshschanas winneem tahs waijadngas mahzibas isdallija, un winnus pamahzija, lai jel fargatohs no leekahm mahzibahm un wisseem maldameem zelleem, un dohtohs stipri tizzeht un arri eeksch kahrdinafchanahm pastahweht. Juhß gan jau pasihsteet ta patt tahs grahmatas, ko winsch tahm draudsehm eeksch Rohmas un eeksch Korintes, eeksch Galahzies un eeksch Ewesus, eeksch Wihlippeem, Koloffes un Tefalonikes rakstijis, ka arri tahs, ko winsch Timoteufam, Titufam un Wilemonam irr suhtijis, un to, ko rakstijis fewischki preeksch Ebreereem, bet kas ta patt ka winna zit tas grahmatas arri mums kristigeem laudim wisseem par labbu nahk. Tahda pascha padohma arri Pehters, Jahnis, Jehkabs un Judas sawas grahmatas irr rakstijuschki preeksch tahm kristigahm draudsehm, kas Juhds un Greekerds atraddahs. Beidsoht schahm grahmatahm arri wehl Jahnä parahdischanas grahmata tikke peelkta, kurrä Deews teem kristigeem laudim wiffds laikds un fewischki teem pastara laikä flaidri

parahda, fo winsch pahr wissu pafauli irr nospreedis. Un tà gan ne us reis, bet ar laiku tahs jaunas testamentes jeb derribas grahmatas tikke faliktas. Rad Apustuli wehl bija pafaulè, tad gan driffetas grahmatas wehl ne atraddahs; kristigi lautim tik norakstija brishscheem weenu, brishscheem ohtru no teem rakstu-gabbaleem un tad substija apfahrt, lai arri zitti dabbutu lassih. Us tahdu wishi to grahmatu, kas Koloffereem bija rakstita, arri substija Laoddikeeru draudsei (Kol. 4, 16); bet kad pirmu reis jaunas testamentes grahmatas falikke wissas kohpa woi farakstija eeksch weenas paschas grahmatas, tad wairs ne weens no Apustuteem bija dsihws.

Ramehr schee Deewa wishri wehl bija pafaulè, tamehr tahs kristigas draudses winnus arri zeenija un eeksch tizzibas leetahm us winneem pafahwahs. Rad kahds strichdinsch pee tahm zehlahs, tad arween winnus luhdse, lai salihdsina un nospreesch. Tà gaddijahs winnu laikà, ka draudses sahze prahtà schaubitees, woi ne arri teem kristiteem laudim, kas zittkahrt paganu tizziba bishufchi, waijadsetu tà patt liktees apgraisitees un wehl zittus Iuhdu tizzibas likkumus turreht, kà tok pee teem atraddahs, kas no Iuhdu tizzibas bija eegahjuschì kristigà. Substija pee teem Apustuteem eeksch Jerusalemes un likke winnus pahr ta waijah, bet tee atbildeja: Ne! — To laik' arri mas ko sinnaja no teem daschadeem gohdeem un ammateem mahzitaju un basnizas-kungu kahrtà; bet tatschu jau bes teem Apustuteem arri bija diakoni (jeb palihgi), wishrischi un seewischi, kam peenahjahs gahdaht pahr nabbageem un flimneekeem; tad arri bija zitti, ko to brishdi nosauze par ewangelisteem jeb preezas mahzitajeem; un schee gahje apfahrt, no pilssehts us pilssehtu, to ewangelikum fluiddinaht, jaunas draudses eezelt un tahs jau eezeltas pahrtraudsiht. Zitti atkal bija tee, ko nosauze par ganneem un mahzitajeem (Ewes. 4, 11); schee sawàs weetas palikke un bija tee ihsteni draudschu mahzitaji un dwehsetu ganni. Eeksch jaunas testamentes winnus arri dehweja par bifkapeem (draudschu usraugeem, sinnahneekeem) jeb arri par draudschu wezzajeem; jo schee abbi gohdawahrdi wehl Apustulu laikà bija ween lihds, un tik pehzlaikà palikke zitta leeta: bifkapi un draudschu wezzaji. Bet bija to brishd' arri wiss mahzitaju ammans un kahrtà ne tà no zittahm kahrtahm un ammateem atschirts, kà pehzal notikke; jo daschreis gaddijahs, ka eeksch tahm kristigahm draudsehm sawadas garra dahwanas parahdijahs, fewischi ta dahwana tahs pasluddinaschanas, prohti: tas spehks, no swehta garra dsihst, fluiddinaht Deewa wahrdus, arri tahdus pahr nahkamahm leetahm. Schohs wishrus, kam schi dahwana bija, nosauze par praweeksheem (Apust. darb. 13, 1. 1 Kor. 14, 1). Tahdas dahwanas: apsheptas leetas darriht sinnamas, swechas wallodas runnaht, flimneekus dsedinahht, brishnumus darriht un t. j. pr. (1 Kor. 12, 8-10) beeni atraddahs eeksch tahm pirmahm kristigahm draudsehm, fewischi pee tahs eeksch Korintes, un sinnams, tas us to peepalihdseja; ka Iuhdi tà patt kà pagani tai kristigai tizzibai peegreese azzis un firbi. Bet arri tahm kristigahm draudsehm paschahm lohti waijadseja, ka Deews winnu tizzibu wehl us tahdu sawadu wishi apstiprinaja, un prohti jo wairak, jo ihfak tas laiks bija, kur winnahm no ahrenes meera laide, stiprinates un peeaugt. To wehl 65 gaddi ne bija pagahjuschì pehz Kristus peedsimschanas, tad jau pagani sahze tohs kristigus laudis waijah, un tà winnus waijaja, lihds 300 gaddi bija pagahjuschì. Tahs wezzas sinnu grahmatas mums fewischi stahsta pahr 10 leelahm waijaschanahm. (Us vreeschu wehl.) 54.